

Heide vertelt

nummer: 168

26 maart 2023

Eigen aard is goud waard (13/52) door Paul Witters

Volkstaal

Volgens de dialecten kunnen de bewoners van Vlaams-België ingedeeld worden in drie grote regionale groepen, die ook verschillende karaktertrekken vertonen:

- De Oost- en West-Vlamingen met hun behoeften aan grootsheid, aan monumentaliteit in de visie en de zeggings.
- De Brabanders, waartoe ook de bewoners van de provincie worden gerekend, met een meer realistisch karakter, en die hun begaafdheid verbergen achter veel retoriek.
- De Limburgers, die in het drietal de aristocratie vertegenwoordigen als de dragers van onze oudste beschaving.

Van het hele volkseigen biedt het dialect nog best van al de weerstand tegen de nivellering. Het Algemeen Beschaafd Nederlands dringt niet verder dan tot de school, want eenmaal de schooldeur achter de rug, neemt het dialect weer de bovenhand. In de steden en grote centra, waar de volksgroepen meer gemengd zijn dan op het platteland, kan men, zelfs in de volksbuurten en bij de lagere volksklassen, een zekere achteruitgang van het dialect vaststellen. De toestand is nu zo geëvolueerd, dat men op het platteland en in de volksbuurten der steden geen Algemeen Beschaafd Nederlands hoort spreken, maar anderzijds dat het echte, het zuivere, dialect nog zelden gehoord wordt. Onbewust treden spot en humor op ter verdediging van de eigen volkse taal tegenover het "schoon" spreken, zoals men de gelijkschakelende "beschaafde omgangstaal" noemt. Als iemand zich schaamt voor zijn gewestspraak of niet bestand is tegen de bespottings, zal hij zijn eigen dialect verloochenen en de "taal" der meerderheid overnemen. De meiden van den "boerenbuiten" doen in de stad hun best om "stads" te spreken; maar, o wee als ze met hun stadse manieren terugkomen op het dorp! Het herkent vlug de "vreemdeling". Een jongen die pas in een seminarie werd ingeschreven, schreef in zijn eerste brief naar huis: "Hier op onze school zijn ze wel met zeshonderd leerlingen en zij spreken verschillende talen..." wat hij talen noemde , waren de dialecten van de

gehuchten en dorpen in de Noorderkempen. Door het streven naar eenvormigheid van geschreven en gesproken Nederlands in Noord en Zuid, is men van hogerhand gaan afstemmen op een soort beschaafd Hollands, dat zich door het overnemen van allerlei stopwoorden, door het gebruik van *jij* en *jouw* en allerlei kunstmatige zinswendingen. Resultaat: de kloof tussen geschreven en gesproken taal vergroot. Tijdens een verkiezingscampagne werd vanuit Antwerpen een jonge advocaat,

kandidaat-volksvertegenwoordiger, naar een Kempisch dorp gestuurd om het partijprogramma uiteen te zetten. Hij deed het in zulk geaffecteerd Nederlands, dat de dorpsgenoten als hun oordeel te kennen gaven: "Hij heeft goed gesproken, maar de volgende maal zendt ge toch liever geen Hollander meer, want wij verliezen er heel wat stemmen door!". Het partijbestuur, dat hierover werd ingelicht, heeft er zijn conclusies uit getrokken.

Het verhaal van het Chiro-lokaal !

Als u het nog niet wist, de jongens-Chiro van Heide heeft nooit gebrek gehad aan lokalen. Wat ge me nu zegt ? Wel, toen in de jaren 1947 de jongens-Chiro van wal stak konden ze meteen aanspraak maken op een lokaal, een pracht van een lokaal ! Het bewijs dat het iets degelijks was kon je zien aan het feit dat ervan 3/4^e in beslag was genomen door de jongensschool, ja dat is waar ook, die vlogen buiten uit de meisjesschool. Nu moet ik eerlijk toegeven dat ik niet meer weet of de BARAK, zoals men ze toen noemde, werd gegeven aan de jeugd van Heide of aan de school, maar ja, dat is ook jeugd; ik denk dat het « geleend » was. Toen wij van start gingen in 1947 was dat « ding », ofte BARAK nog gesierd met een pracht van een tafel, een biljard zonder laken en twee reuze zetels in hout. Een van die zetels werd steeds ingenomen door de hoogste in het bevel en dat had hij afgeleerd van de parochievaders. Ge moet weten dat dit lokaal ook dienst deed als bedrijfszetel van de St.-Jozefskring. Die St.-Jozefskring kunt ge best vergelijken met het parlement, maar dan van de

parochie. En als leider, enfin ik wil schrijven lijder, van de Chiro zetelde je daar ook in, maar dan op een bank, want zoals reeds gezegd, de zetels waren voor de hoogste instanties, en zij alleen hadden het recht van spreken, dus bankgezetenen : « Silence Please ». Deze plaats deed ook dienst als de stalling voor fietsen. Dat was daar de ideale plaats voor gezien deze volstond met lessenaartjes van onze muziekbroeders "Bos en Hei" en zodoende dienstig konden zijn als boompjes (boom: Nederlands van fietsenrek). Toen in 1948 onze

voorvaderen van de Chiro van Heide naar Antwerpen gingen en terugkwamen met een ere-oorkonde werd dit stuk met veel zorg geplaatst in hun lokaal (of pardon: iedereens lokaal) en wel op een ereplaats. Deze ereplaats boven de deur van de binnenmuur, deze deur gaf toegang tot het kolenkot. Voor allen die het niet meer weten of wisten, het was de enigste veilige plaats; deze deur werd nooit geopend. In de eerste jaren was de leiding al aan het zoeken naar een lokaal, naar een eigen Chirolokaal, dit met ruggensteun van E.P. VAN LUYN, toen proost van onze Chirojongens. Hij zetelde ook in de St.-Jozefskring, doch moest meermaals op de bank plaats nemen, kwestie van gebrek aan zetels. (met zetels hebben wij toch altijd last, vindt ge niet ?). Dat er toen niets van in huis is gekomen van een eigen lokaal, dat zult ge al wel ondervonden hebben, vandaar dat we jaren in de « BARAKKEN » hebben gezeten.

Weergegeven door Johan Theeuws, die van 1956 tot 1968 in de Chiro was, en groepsleider van 1965 tot 1967, volgens het verhaal dat hem verteld werd door een « lijder » uit 1947 (toenmalig groepsleider Staf Vanderijdt) en dat hij al publiceerde in 1967 in het tweemaandelijks tijdschrift dat hij destijds verzorgde : KELDERGALM 4 jaargang nummer 4. (wordt vervolgd)

Volg het spoor van Marc Huybrechts!

We hadden deze week een gesprek met Marc Huybrechts wonende in de Canadezenlaan. Marc is één van de “gemachtigde opzichters” in onze gemeente.

Marc Huybrechts woont sedert 1973, bijna onafgebroken, in Kalmthout. Hij is geboren op 27 mei 1958. Beroepshalve was Marc jarenlang actief als expediteur (logistiek) in de Antwerpse haven. Na 45 jaar te hebben gewerkt, grotendeels als zelfstandig ondernemer, ging Marc in 2018 met pensioen. Marc is altijd een bezige bij geweest en is dat nog. Ook het verenigingsleven was hem niet vreemd, hij heeft nog enkele jaren voorzitter van voetbalclub Heibos geweest. Kort nadat hij met pensioen was kwam zijn kleindochter thuis van de school met een briefje. Hierin werd gevraagd of er mensen waren die een taak als gemachtigd opzichter voor hun rekening wilde nemen. Hij had daar eerder al eens over nagedacht en wilde er wel gevolg aan geven. In 2019 volgde hij de opleiding bij de politie en kon hij 's morgens starten op de Kapellensteenweg ter hoogte van Zonedauw. Kort nadien vroeg men hem of hij wilde verhuizen naar het punt Molenbaan/ Gommarus Van Geelstraat.

Wat was de motivator om deze “job” te doen?

Ik heb vele jaren scheidsrechter geweest bij het voetbal. Het zegde mij wel wat om ook in het verkeer een beetje “arbiter” te zijn. Enerzijds om ouders en kinderen bij te staan in het verkeer, anderzijds om voor elke weggebruiker meer veiligheid te creëren.

Ervaar je dat ook zo?

Het punt waar ik nu dagelijks sta is zeker geen veilig punt, het is een kruispunt waar een gemachtigd opzichter zeker het verschil kan maken. Dat probeer ik ook te doen 's morgens en als ik tijd heb ook in de namiddag. Het is daar eigenlijk een kruispunt met twee “dode hoeken”, door hagen wordt het zicht ontnomen. Door het vervullen van deze taak krijg je ongelooflijk veel dank en respect, van ouders en kinderen. Vooral dit motiveert mij om deze job met veel plezier te doen.

Jullie komen noq mensen te kort om hetzelfde te doen?

Inderdaad, wij komen bestendig mensen te kort. Vooral als er vervangingen moeten gebeuren bij verlof of ziekte van de “vaste medewerkers” zijn er problemen. Er zou ook meer capaciteit moeten komen zodat alle punten terug kunnen ingenomen worden. Nu moeten sommige punten, die eigenlijk wel gevaarlijk zijn, opgegeven worden wegens gebrek aan mensen. Dus ja, wij kunnen zeker medewerkers gebruiken.

Wat zou jij aanhalen als een punt om kandidaten te motiveren?

Wel, dat het een ongelooflijk mooie job is, je krijgt er een enorme dank voor terug. Het is niet altijd te meten welke rol je speelt in het verkeer maar de dankbaarheid en het respect zeggen veel. Eigenlijk is het een ideale job voor jong gepensioneerden, grootouders. Het is ideaal om je dag mee te starten!

Je bent buiten dit werk als vrijwilliger noq op andere vlakken actief?

Ik heb inderdaad nog een druk bestaan, en al maar goed ook. Na mijn actieve loopbaan heb ik verschillende mandaten in beroepsverenigingen voor mijn rekening genomen, zij het allemaal onbezoldigd. Om die reden vertoef ik ook nog regelmatig in het buitenland voor congressen of geef ik zelf voordrachten.

Doe zoals Marc en wordt gemachtigd opzichter!

Mensen die mee zorg willen dragen voor de veiligheid zijn schaars, en toch hebben wij ze dagelijks nodig om onze schoolkinderen te helpen op weg naar en van de school. Gemachtigde opzichters zorgen ervoor dat de voetgangers veilig kunnen oversteken, hiervoor mogen ze aanwijzingen geven

aan de andere weggebruikers om zo het verkeer even stil te leggen. In onze gemeente is deze manier van hulpverlening al lange tijd in gebruik. Verschillende mensen zetten zich hiervoor al jaren in maar worden anderzijds ook een jaartje ouder en ook fysiek gaat het niet altijd meer. Vandaar dat men bestendig op zoek is naar jongere krachten die deze taak voor hun rekening willen nemen. Hierbij denk men vooral aan jong gepensioneerden. Een korte theoretische en praktische opleiding, welke door de lokale politie wordt gegeven, hoort erbij. De burgemeester levert vervolgens een attest af waardoor je deze "job" mag uitvoeren en zorgt ervoor dat de uitvoerder verzekerd is en materiaal ter beschikking krijgt om opvallend aanwezig te zijn in het verkeer! Doe zoals Marc aangeeft in zijn verhaal en meldt je aan! Fons Bylemans uit de Koninglaan coördineert het Kalmthoutse gebeuren, hij zal je graag te woord staan: fons.bylemans@telenet.be of via het nummer 0476/27.04.68.

Uit de oude doos: het Kalmthoutse brandweerkorps!

We drukken deze week een foto af van het Kalmthoutse brandweerkorps begin de jaren '70 en kunnen ook de meeste mensen met naam aanduiden. Destijds was het een volledig "vrijwilligerskorps". Het was belangrijk dat verschillende mensen betrokken waren die zich tijdens de dag gemakkelijk konden vrij maken. Ook de afstand naar de kazerne speelde een rol, nogal wat middenstanders die vlak bij de kazerne (Kerkeneind) woonden raakten zo betrokken. Bij brand werden de lieden door een sirene verwittigd. Deze was opgesteld op het dak van de woning op de Kapellensteenweg die door politiecommissaris Edmond Jacqmain werd gewoond (nu strijkatelier recht over Petit Paris). Een tijd lang was dit gebouw ook het politiebureau. Wanneer de sirene in gang werd gezet moesten de brandweerlieden zich haasten naar de kazerne om vandaar uit te vertrekken naar de plaats van het onheil. Tot eind de jaren '60 was er ook nog een vooruitgeschoven post op Nieuwmoer maar deze werd in jaren 70 opgeheven. Het hierboven afgebeelde korps was grotendeels de groep die in 1976 de grote heidebrand moest blussen! Veertien dagen werd er toen gewerkt in de heide om alles onder controle te krijgen met veel hulp van de omliggende korpsen en het leger.

We proberen het korps van toen te benoemen: *bovenste rij, vlnr*: Walter Dam (woonde op de Achterbroeksteenweg, hij was werkzaam bij de groendienst van de stad Antwerpen; Sooi Van den Broeck was van Nieuwmoer maar was een arbeider van de gemeente; Guy Jongeneelen, postbode

die vlak bij de kazerne wonende; ??; *tweede rij, vlnr*: Willy Vanthillo, zoon van kolenboer Christiaan en ook dicht bij de kazerne wonende; Leon Brughmans, woonde in de Statiestraat, was in Kalmthout beter gekend als Leon den Boer; Guy Niemans, was zelfstandige en woonde op het Kerkeneind; Rik Van den Heuvel, was eerst zelfstandig schrijnwerker, woonde in de Thillostraat en kwam later in dienst bij de gemeente Kalmthout als schrijnwerker; Roger Gruythuisen, was arbeider bij de gemeente en was de conciërge van de brandweerkazerne; Jozef Bernaerts was zelfstandig beenhouwer in de Driehoekstraat; Ludo Van Gansen, woonde op de Kapellensteenweg, hij was de schoonzoon van oud brandweerman en elektricien Jan Loos; ???; Ludo Van Loon, woonde in de Beauvoislaan en was arbeider bij de groendienst van de stad Antwerpen; Jozef Vanwesenbeeck, was bakker in de Driehoekstraat; Leon Van Haute was van Nieuwmoer; Dirk Van den Heuvel, woonde in de Cassenboomlaan, was net als zijn broer zelfstandig schrijnwerker en kwam later vast in dienst als brandweerman van Kalmthout; André De Clercq, woonde in de Korte Heuvelstraat; Rik Gheyle, woonde in de Schaliënberglaan, hij werd de latere bevelhebber van het korps; Emiel Vanwesenbeeck, was juwelier in de Driehoekstraat, hij was de zoon van de vroegere brandweercommandant Piet Vanwesenbeeck, Mil werd zelf ook brandweercommandant in opvolging van Christiaan Vanthillo. *Zittend vlnr*: Louis Tax, hij werkte bij Ebes en woonde in de woning aan het "kabien" op de Brasschaatsesteenweg; Frans Van Trier, was Renault-garagehouder op de Kapellensteenweg waar nu de Colruyt is gevestigd; Henri Den Hertog, destijds gekend als Rik van de Frits, had de zelfstandige winkel "in Amerika" op de Kapellensteenweg; Christiaan Van Thillo, was zelfstandig kolenboer en woonde op de Kapellensteenweg, Christiaan was een tijd lang de bevelhebber van het korps; Sooi Van Thillo, was de broer van Christiaan en woonde in de Withoeflei in Heide, hij was zelfstandig houthandelaar; Jos Elst, woonde in de Missiehuislei en was bediende op het gemeentehuis; Sooi Stevens, woonde op de Achterbroeksteenweg, hij was meesterwerkman van de gemeente Kalmthout.

(van twee mensen missen we de naam, als iemand ons kan helpen kunnen we de foto van toen volledig maken!)

Oudheidkundige kring 75 jaar oud!

Deze week woensdag opende de oudheidkundige kring van de gemeente Kalmthout, "Caphoutania", haar feestjaar in het Strijboshof. Voorzitter Jan Franken opende met een beknopt overzicht over het ontstaan van de kring. Hij kondigde aan dat later in het jaar nog activiteiten zullen volgen in het kader van dit 75 jarig bestaan. Voor deze eerste bijeenkomst gaf hij het woord aan Karel De Blick. Met de ongeveer 175 toehoorders maakte Karel een reis doorheen de gemeente aan de hand van oude foto's, telkens gaf hij er een toelichting bij. Het viel op hoeveel unieke foto's door hem door de jaren heen werden verzameld. Het ging vooral over de wijken centrum, dorp en Heide maar Karel kondigde aan dat hij ook een zelfde oefening ging maken voor de wijken Kalmthout-Hoek, Nieuwmoer en Achterbroek. Weldra zal er ook een website actief worden waar men de meeste foto's zal kunnen bewonderen (wij houden jullie op de hoogte). Dat de avond gesmaakt werd was een zekerheid, dat het wat langer uitliep dan voorzien was vooral door de spraakvaardigheid en de kennis van vele verhalen uit de Kalmthoutse geschiedenis, die Karel bracht. *(om dit artikel te "stofferen" werd een foto gekozen genomen in de Heidestatiestraat, de plaats waar nu de redactie van ons krantje "Heide vertelt" is gevestigd!)*

Organisatie "Heicross" schenkt 4000 euro aan Oscare!

Tijdens een gezellige bijeenkomst op vrijdag 17 maart schonken de organisatoren van de "Heicross" 4000 euro aan de VZW Oscare. Deze som vertegenwoordigt de opbrengst van de Heicross die in het centrum van Heide plaatshad eind januari dit jaar. Dat deze som zo hoog is dat is de danken aan de vele deelnemers, toeschouwers en sponsors van dit gebeuren. Het evenement dat enkele jaren geleden gestart is moest door de coronapandemie een tweetal jaren passen. Toch had het evenement niets van zijn charme van toen verloren en werd het massaal bezocht. De VZW Oscare zet zich in voor slachtoffers met brandwonden en littekens. Zij trachten nazorg te bieden aan patiënten op een laagdrempelige manier. Zij proberen ook bij te dragen aan de verbetering van de levenskwaliteit van volwassenen en kinderen met brandwonden.

In aanwezig van de burgemeester en sportschepen Maarten De Bock overhandigde de leden van de Triatlonclub een cheque van liefst 4000 euro om dit doel mee te helpen te verwezenlijken, een mooi gebaar!

Zou het niet restaureren van de synagoge een schande zijn!

Deze week raakte bekend dat de renovatie van de synagoge in de Leopoldstraat zeker niet voor morgen zal zijn en mogelijk zelfs niet meer zou doorgaan. Een standpunt innemen rond een dossier, waar je de volledige inhoud niet van kent, is altijd gevaarlijk, daar gaan wij ons ook niet aan bezondigen. Wat deze week wel klonk in de pers en op sociale media is de belangrijkheid van dit dossier voor de Kalmthoutse bevolking. Door de jaren heen is het behoud van de synagoge, als symbool voor wat de Joodse gemeenschap was voor onze gemeente, en dan vooral voor Heide, een belangrijk item geworden. Het is een dossier waarmee een werkgroep al jaren zoet is. Marleen Van Landeghem schreef enkele jaren geleden een mooi geschiedkundig overzicht over de Joodse gemeenschap in onze gemeente en de geschiedenis van de synagoge. Dat het verwerven van de eigendom en de synagoge zelf een werk van lange adem was (heel veel verschillende eigenaars) dat

was zeker gekend, dat er een gesubsidieerd restauratiedossier liep was ook gekend. De valkuilen zelf, die er nu blijken te zijn, waren misschien minder gekend.

En toch..... we mogen dit erfgoed niet verloren laten gaan! Dit is misschien snel uitgesproken en geeft een gevoel weer, maar er is natuurlijk ook het juridische en financiële plaatje. Ik mag hopen dat de werkgroep dit dossier niet vlug gaat opgeven en er verder aan werkt, de synagoge hoort nu eenmaal tot het erfgoed van onze

gemeente, dat zou in ere moeten gehouden worden! Na het mogelijk verdwijnen van het "Suske en Wiske museum" zou het verdwijnen van de synagoge ook weer een gemis zijn in onze gemeente!

Uit de oude doos!

Deze week publiceren we een foto van misschien wel het oudste café wat er in onze gemeente nog is: "De Zoeten Inval". De foto is genomen rond 1950. Toen café en feestzaal "De Linde" uitgebaat door J. Vanthillo. Er was naast het café ook nog een kapperszaak. Later werden zoon Marcel Vanthillo en zijn echtgenote Bertha de uitbaters van het café. Destijds was ook de voetb ploeg "Den Eendracht" thuis in dit café, zij speelden voetbal op het einde van de weg die liep van het

café naar de spoorweg. Het heeft altijd een locatie geweest waar heel wat mensen samenkwamen, waar verenigingen hun lokaal hadden. Rond 1970 werden er de "straatfeesten" geboren, ondertussen een begrip geworden in Kalmthout en de ruime omgeving! Het café wordt nu uitgebaat door Koen Van Saet

Heide vertelt" is een tijdelijke uitgave, gestart als BIN-initiatief tijdens de coronaperiode. Verschijnt wekelijks digitaal op zondagmorgen.

Redactie: Louis van den Buijs, Heidestatiestraat 58/bus1, 2920 Kalmthout. (0477/22.24.81).

Redactieadres: vandenbuijslouis@gmail.com

Eerder verschenen krantjes zijn te raadplegen via de website www.binkalmthout.be 3

